

บรรณาธิการ

กฤษณา วงศ์สันต์ และคณะ. วิชีวิตไทย. กรุงเทพมหานคร : เที่ร์ดเวฟ เอ็คโค่เคชั่น, 2542.
กาญจนา แก้วเทพ. คุณลักษณะ&วิชีวิทยา งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. เชียงใหม่ : วิชาการพิมพ์,
2553.

กาญจนา รอดแก้ว. การพัฒนาระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการ
เรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในเขตภาคกลาง.
วิทยานิพนธ์ ปร.ศ.: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

กาลัง เตี๊ยขันหมาก. กระบวนการพัฒนาประชาคมสำหรับสภาพแวดล้อมจังหวัด.

กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2550.

กุคล สมุทรคชินทร์. รูปแบบการสืบทอดการสอนของครูก่อนเกณฑ์สามขาช่างอุตสาหกรรม.
วิทยานิพนธ์ ปร.ศ. สาขาวิชัยและพัฒนาการสอนเทคนิคศึกษา :

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2553.

เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในระบบบนฐานภูมิปัญญาและ
วัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2550.

เกย์ม จันทร์แก้ว. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

เกียร์ ภรรบ. การสนับสนุนกลุ่ม. 26 ธันวาคม 2555.

เกียร์ ภรรบ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนำงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ดำเนินบัวมาศ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กรกฎาคม 2555.

โภมสี แสนจิตต์. เมืองโบราณหริภุญไชย จากหลักฐานโบราณคดี. วิทยานิพนธ์ ปร.ศ.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 2 : ภาคใต้.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

_. แนวทางในการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ฟ, 2551.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559. กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554.

คำอธิบาย เน้นชูจุดเด่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนครั้งที่ 1 ปัจจัยและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายก รัฐมนตรี, 2554.

คำอธิบาย เน้นชูจุดเด่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนครั้งที่ 1 ปัจจัยและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายก รัฐมนตรี, 2554.

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว. สักษะความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาไทย. May 1, 2013.

(< <http://kanchanapisek.or.th/kp6/New/sub/book/book.php?book=23&chap=1&page=t23-1-infodetail04.html>.> May 18, 2013)

งานพิศ สัตย์ส่วน. หลักนานาชาติวิทยาพัฒนาธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์ธรรมสกาว 2543.

จันทร์ นวลกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนครั้งที่ 1 ปัจจัยและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายก รัฐมนตรี, 2554.

จิราภรณ์ โสภานะ คณะกรรมการศึกษาธิการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก จังหวัดเชียงใหม่ : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย- ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2554.

ฉลอง สุนทราราษฎร์.“การศึกษาประวัติศาสตร์ท่องถิ่น” จุลสารสมาคมสังคมศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2, 2529.

.“สถานะของการศึกษาประวัติศาสตร์ท่องถิ่น” เศรษฐศาสตร์การเมือง. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 – 4, 2529.

นัตรทิพย์ นาดสุภา. “การศึกษาเศรษฐกิจการเมืองท่องถิ่น : ความหมายและความสำคัญ,” วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1, 2542.

เฉลิม บุรีรักษ์ และคณะ. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : เอส. อาร์. พรีนติ้ง แอนด์ โปรดักส์, 2545.

ชนัญ วงศ์วิภาค. นิเวศวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ชาญชัยรองค์ ทรงภาครี. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตตาม
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักการทำงานสิงแวดล้อมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

ชาญพงษ์ ฤกจิตร. สมุนไพรกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทของอำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

ชารี สาลาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๕ อปป้าและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2555.

чинสักค สุวรรณอักษรริย. เครือข่ายทางสังคม (Social Network). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2549.

แห่ง สาลาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๕ อปป้าและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2555.
เชิญ บุญมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๕ อปป้าและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2555.

ณาลิกา เงินอัน. การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา. วิทยานิพนธ์
ปร.ด. : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2551.

ดก จันทะพัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๕ อปป้าและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2555.
ครุลย์ แห้วจันทา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๕ อปป้าและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2555.

เตาะ นาตะวัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๕ อปป้าและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555.
ทม เกตุวงศา และคณะ. กระบวนการสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อการจัดตั้ง
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดพุทธมงคล อำเภอกรุงเทพฯ จังหวัดมหาสารคาม.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551.
ทรงศักดิ์ ปัญญา. โครงการวิจัยนำร่องระยะสั้นการมีส่วนร่วมในการจัดการมรดกทาง
ธรรมชาติของชุมชน ท้องถิ่น เทคนิคเมืองแม่อ่องสอน. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553.

ทองจันทร์ กนก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำงค์ อปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอเบตง จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2555.

ทองพวง ดวงครรชี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำงค์ อปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอเบตง จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2555.

พิศนา แรมมณี. รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ธนา สมหวัง. “พุทธธรรม : คู่มือนุชนยศตัวรรยที่ 21”. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวันที่ 11 มกราคม 2543, 2543.

ธรรมนิภูก, พระ. พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2538.

ฐานินทร์ ไชยแยกเฉลิม และคณะ. โครงการนวัตค่าทางทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทโบราณสถาน กรณีศึกษาอุทยานในประวัติศาสตร์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสาน ใต้. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.

ธิดา สาระยา. ตำนานและตำนานประวัติศาสตร์กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท่องเที่ยน.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2525.

ประวัติศาสตร์ท่องเที่ยน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2529.

นกสินธุ์ บุญลือม. รายงานการขุดแต่ง-บุดด้าน-บูรณะและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ โบราณสถานถ่ายบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอเบตง จังหวัดมหาสารคาม. ห้างหุ้นส่วน ปลูกสร้าง, 2544.

นวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงาน. การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : นวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงาน, 2553.

น้อย ลิงห์ทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำงค์ อปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอเบตง จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2555.

นรีรัตน์ ปริญญาภิพร. ประวัติศาสตร์ตำนานเมืองโกสุมพิสัยเพื่อการพัฒนาท่องเที่ยวยั่งยืน ส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551.

นิคม ชมภูหลวง. แนวทางการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2545.

นิตยา สุวรรณศรี. โครงการการสืบทอดภูมิปัญญาการทำข้าวแคนโดยความร่วมมือของ
โรงเรียนกับชุมชน ตำบลฝ่ายหลวง อำเภอคลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. จังหวัดอุตรดิตถ์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2552.

นิติ เอียวศรีวงศ์. “แนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพัทลุง.” รายงานการสัมมนา
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีพัทลุง. พัทลุง : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง, 2530.

“หลักฐานและการใช้หลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้”
เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครรรดับมัธยมศึกษา เรื่อง “แนวทาง
การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้”. สงขลา : สถานบันทึกข้อมูลศึกษา จังหวัด
สงขลา, 2530.

นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรษนิรุ. นานุนยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

บัญญัติ สาลี. การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ภาษา ดำเนิน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการละเล่น
พื้นบ้านสู่อ บ้านท่าขอนยาง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย, 2551.

บุญยงค์ เกษเทศ. ภูมินิเวศสร้างค่า ภูมิปัญญาสืบคัน. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2550.

เบญจวรรณ ชาญยง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร บป กยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
บัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอปรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2555.
เบญจวรรณ นวลกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร บป กยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
บัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอปรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2555.

เบ้า มูลวงษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จำนวนคร บป กยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านบัวมาศ
ดำเนินการ 15 กรกฎาคม 2555.

ประจักษ์ ผลเรือง. การพัฒนาการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนชนบทอีสาน : กลยุทธ์
ผู้จัดการชุมชนดำเนินบ้านจันทร์. อุตรธานี : ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน
เขตที่ 4 กรมการพัฒนาชุมชน, 2542.

ประเวศ วงศ์. ภูมิศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศึกธรรม. กรุงเทพ
มหานคร : หมochaw bāan, 2541.

วิสัยทัศน์ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวัฒนธรรม
แห่งชาติ, 2541.

ปริชา ทันทะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2555.

ป่อง ชิชา การสอนทางกลุ่ม. 26 ธันวาคม 2555.

ป่อง ชิชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2555.

ปานฤทธิ์ พุทธทองศรี. การบูรณาการภูมิปัญญาไทยและลาวเพื่อพัฒนาระบวนการย้อมฟ้าย ด้วยสี จากกระทรวงฯ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.

ประชาติ อัปภัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2555.

เปี่ยม พรอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2555.

เพ็ชร สุดตะนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2555.

“พระราชบัญญัติค่าตอบแทนเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก. หน้า 12-73. 22 พฤษภาคม 2553.

พนิดนาภู ลักษนาโภชิต. ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้ด้านโภชนาการและการใช้สมุนไพรกลางบ้าน. รายงานการสัมมนาวิชาการทางวัฒนธรรม : กรณีทักษิณ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

พระชาติ มาลาศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2555.

พรรณภัทร ใจเอื้อ. การจัดการความรู้เครือข่ายโรงเรียนชุมชน จังหวัดนครสวรรค์.

คณะกรรมการศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.

พรรณลิตร ฤกุณาศรี. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัดสู่ไปทัย.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. : มหาวิทยาลัยเกรียง, 2552.

พัทยา สายธู. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพาณิช. 2514.

พันธุ์ มูลกุนบ้าน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนคร 1 ปีกับและที่มีวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2555.

พิศาลชัยธรรม, พระครู. การสอนทางกลุ่ม. 26 ธันวาคม 2555.

เพ็ญนภา พงอุดทา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๑ ปีกับและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
บัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรุงศรีฯ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2555.

ไฟชูร์ย์ เกรือแก้ว. สักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ, 2515.

ไฟบุลย์ วัฒนศิริธรรม. ข้อเสนอคำจำกัดความในประชาสังคม : วรรณนักคิดในสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2540.

มนิษย์ชาชิโย. การสนับสนุน 26 ธันวาคม 2555.

น้วน จิชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๑ ปีกับและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ตำบลบัวมาศ อำเภอกรุงศรีฯ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2555.

มหาศีลา วิริวงศ์ พงศ์ภาดา. เรียงใหม่ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532.

ยงยุทธ ชูแวน. “ความสำคัญและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบัน” วารสาร

อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 25(1) : 102-114 ; มิถุนายน-พฤษจิกายน, 2545.

ยศ สันตสมบัติ. ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

รติ หอมลา. การส่งเสริมความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสามารถในการฟังของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโดยการใช้ภาษาอังกฤษ. วิทยานิพนธ์ ศม.ม.,
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

รศมี ชูทรงเดช. การสืบค้นและจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอำเภอปาย-ปางมะผ้า
-ญี่วน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย, 2552.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2542.

ลัดดาว จิตตคุณ dane. การวิเคราะห์การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมเพื่อการดำรงอยู่และสืบทอด
ประเพณีบุญชาอินพิล. วิทยานิพนธ์ ปร.ศ. : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

วงศิน ปัญญาธารากุล. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ระเบียง
วัฒนธรรม (จำพวกเพชร ลูกปัด พิษณุโลก เพชรบูรณ์). กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.

วัฒนธรรม, กระทรวง. แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550 - 2559. สำนักนโยบายและ
ยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2550.

วันสาด ศรีสุวรรณ. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม-โดยการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนอุ่มน้ำتاปี. วิทยานิพนธ์ ปร.ค. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

วิทยากร เชียงกุล. วิพากษ์ไทยรักษ์ไทยบนฐานความคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบองค์
รวม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถีธรรม, 2544.

วินัย บุญคง. เกณฑ์การประเมินคุณค่าภาษาญี่ปุ่นทั้งภาษาและวรรณกรรม 2554.
รางวัลสุพรรณหงส์. วิทยานิพนธ์ นศ.m. มหาวิทยาลัยรังสิต, 2554.

วินลนาท ปฐมวิชกุล. รูปแบบการถ่ายทอดความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางการตลาดของ
กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน. วิทยานิพนธ์ ปร.ค. สาขาวิชาศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2551.

วิราวรรณ จันทะเนตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำงค์ อปภยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มีนา
บัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอเบือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2555.

วิโรจน์ ศรีโภค และคณะ. จากหลักสูตรสู่แนวปฏิบัติการประเมินคุณภาพภายนอกตาม
มาตรฐานการศึกษาชาติ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, 2544.

วิสุทธิ์ เหล็กสมบูรณ์และคณะ. โครงการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิเด็กใน
โครงสร้างและระบบครอบครัว เครือญาติของกลุ่มชาติพันธ์ต่างๆภายใต้บริบทการ
จัดการทรัพยากรับเรณอุ่มน้ำคลองน้ำของอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551.

ศรีศักร วัลลิโภดม. “แนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพัทลุง” รายงานการสัมมนา
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีพัทลุง. พัทลุง : ศูนย์วัฒนธรรมพัทลุง, 2531.
“ภาคตะวันออกกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” วารสารมหาวิทยาลัย
ศิลปากร. 11(1) : 2533.

“ปราจีนบุรีคืนให้สด จากชาติพันธ์สู่ชาติภูมิ” วารสารเมืองโบราณ. 38(2) : 21-
30 ; เมษายน-มิถุนายน , 2555.

ศิลปากร, กรม. วัฒนธรรม อารยธรรม ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร :
กรมศิลปากร, 2542.

สมจิตร ทุพร. การสนับสนุนกลุ่ม. 26 ธันวาคม 2555.

- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางวิเคราะห์และวางแผน. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528.
- สรวย ช้อยทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาก ตำบลบัวมาก อำเภอรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2555.
- สันติ ศรีส่วนแตง. ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวนา: กรณีศึกษาการเปลี่ยนผ่านของระบบเกษตรกรรมในที่ราบลุ่มเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.
- สามารถ จันทร์สุรย์. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, 2536.
- สายชล สัตยานุรักษ์. โครงการประวัติศาสตร์วิธีคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของบัญญาน (พ.ศ.2435-2535). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.
- ศิรินทิพย์ พันธ์มัจฉาพ. การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สิตา พิมพ์ภักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จำนงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านบัวมาก ตำบลบัวมาก อำเภอรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2555.
- สำลี รักสุทธิ. สารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 43(10) : มิถุนายน, 2545.
- สำลี พันธ์วงศ์. การสอนทางกลุ่ม. 26 ธันวาคม 2555.
- สำลี พันธ์วงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จำนงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านบัวมาก ตำบลบัวมาก อำเภอรือ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2555.
- สุชาดา พงศ์กิตติวิญญลย์. การสืบทอดสืบพื้นบ้านเท่งตึก จ.จันทบุรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน. วิทยานิพนธ์ นศ.ด. : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สุษณา ศุนทรศารทุล. รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.
- วิทยานิพนธ์ ปร.ด. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สุทิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. “ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้,” วารสารทักษิณคดี. 21-41 ; ก.พ.- ก.ก., 2540.

สุภาคย์ อินทองคง. 2550. บทความวิจัย เรื่อง การใช้หลักพุทธธรรมนำการวิจัยและพัฒนาตาม
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพองค์รวม. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2552.

จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/พุทธธรรม>.

สุภารัตน์ แห้ววนหา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
บัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอกรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2555.

สุริยา นาตร์คำ, พระ. การพัฒนาระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาหม้อพื้น บ้านในประเทศไทย

ไทยและศาสตร์รัฐประชานิพัทธ์ ปร.ด. เลย :

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2553.

เสน กระยะปะเต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
เสน กระยะปะเต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ

ดำเนลบัวมาศ อำเภอกรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2555.

เสน่ห์ เสาพันธ์. การสนับสนุนกลุ่ม. 26 ธันวาคม 2555.

เสริม พะนิรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ดำเนลบัวมาศ อำเภอกรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2555.

เสรี วงศ์พิศ. กืนสู่รากเหง้า. กรุงเทพมหานคร : เพียงวารรณ, 2539.

. วิถีทางกิจชุมชน แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.

เหวย นา宦องขาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
บัวมาศ ดำเนลบัวมาศ อำเภอกรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2555.

อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. “ขอบเขตและความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้านในงานชุมชน”

วารสารไทยคดีศึกษา. 35(1) : 28-31 ; 15 มิถุนายน, 2547.

อนามัยบัวมาศ, สถานี. ข้อมูลประชากรและครัวเรือน ปี พ.ศ.2555. 15 กรกฎาคม 2555.
อภิชาติ คำดี. กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554.

จาก <http://www.oknation.net/blog/damdee>, 2552.

อรพินธ์ คงคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ
ดำเนลบัวมาศ อำเภอกรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2555.

อรัญญา พงษ์สะอาด. ประวัติศาสตร์ชุมชนในการจัดสวัสดิการเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น

อีสานใต้. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.

อรุณรัตน์ แห้วขันหา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ งานศึกษาภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
บัวมาศ ดำเนลบัวมาศ อำเภอกรนีอ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2555.

อ้อมฤทธิ์ สันทร. “ไทยสู่ในอนุภูมิภาคสู่น้ำโขง : การปรับเปลี่ยนและการดำเนินการอัตลักษณ์ของไทยสู่ ในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” วิทยานิพนธ์ ปร.ด. เลข.: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2553.

อัศวพร แสงอรุณเดช. การใช้ภาษาพื้นเมืองเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับก้าวหน้า. วิทยานิพนธ์ ศย.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

อา สิงห์ทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนำงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอ界บ่อ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2555.

อาบันท์ กาญจนพันธ์. “แนวความคิดและวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในมิติทางวัฒนธรรม,” เอกสารเสนอต่อที่ประชุมวิชาการประจำปีของสมาคมประวัติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

“ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.” จดหมายข่าวรายไตรมาส โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคืนภาคกลาง. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2(2) ; กรกฎาคม, 2545.

. วิชิตเดชช้อนในการวิจัยชุมชน : พลวัตและศักยภาพของการชุมชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

อินทิรา หิรัญสาย. “ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูปการศึกษา,” วารสารวิชาการ. (5) ; 10 ตุลาคม, 2545.

อุบลรัตน์ กิจไมตรี. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการถ่ายทอดเพลงอิทธิพลภูมิปัญญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวัฒกรรมแห่งชาติ, 2542.

อุ่นเก้า ประกอบไวยคิจ บีเวอร์. นิเวศน์วิทยา . เชียงใหม่ : ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2525.

เอกวิทย์ ณ ตลาด. “คำชี้แจง”ในภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, 2539.

เอ่น มนตรี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนำงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอ界บ่อ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2555.

โรม มนตรี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนำงค์ อัปภัยและทีมวิจัย เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านบัวมาศ ตำบลบัวมาศ อำเภอ界บ่อ จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2555.

Alter, C. and J. Hage, **Organization Working Together**. California: SAGE Publications, 1993.

Biggs, J. B. and R. Telfer, **The Process of Learning**. 2nd Australia : Prentice-Hall of Australia, 1987.

Boissevain, J. **Friends of Friends: Network, Manipulators and Coalitions**. United Kingdom : Basil Blackwell, 1974.

Brian A. G., **Communication, Development, and Cultural Preservation : The Case of Gullah History and Culture on James Island, School Case**. The Degree of Doctor of Philosophy in the Department of Communication Studies. University of North Carolina at Chapel Hill, 2010.

Brown, W. B. and D. J. Moberg, **Organization Theory and Management : A Macro Approach**. New York : John Wiley and Sons, 1980.

Cox, K. and D. Clark, **The Use of Formative Quizzes for Deep Learning Computers and Education**. 30(3/4) ; 157-167, 1998.

Craik, F. and R. Lockhart, **Level of Processing : A Framework for Memory Research**. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*. 11 ; 671-684, 1972.

Darvin, C. **On the Origin of Species by Means of Natural Selection**. New York, 1859.

Glenn T. J., **Teenagers Doing History Out-of-school: An Intrinsic Case Study of Situated Learning in History**. Degree of Doctor of Philosophy. University of North Texas, 2008.

Green, A.W. **Sociology**. New York : Mc Graw – Hill, Inc, 1912.

Haeckel, E., **Art Forms in Nature**. New York, 1971.

Huang, L. and P. Bonzon, **Two Level Learner Modeling in The Tutoring of Declarative Knowledge Based Problem Solving**. World Conference on Computers in Education VI. WCCE' 95 Liberating the Learner. Tinsley, D.J. and Van Weert, T.J. (Ed). London : Chapman and Hall, 1995.

John J. D., Gatekeepers of Local History Instruction : an Investigation into Instructors' Backgrounds, and Practices Using the Making of Milwaukee Curricular Materials. The Degree of Doctor of Philosophy in Urban Educational. University of Wisconsin-Milwaukee, 2010.

Jon. N. H., A History of the Mississippi Freedom Schools, 1954 - 1965. The Degree of Doctor of Philosophy in Educational Policy Studies in the Graduate College. University of Illinois at Urbana-Champaign, 2009.

Joyce B. and R. Weil. **Model and Teaching.** New York : Prentice-Hall, 1986.

Julian H. S., Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution. Chicago: University of Illinois Press, 1976.

Krebs, C. J. **Ecology : The Experimental Analysis of Distribution and Abundance.** New York : Harper & Row, 1985.

Lai S. A., Nation Formation And Identity Formulation Processes in Hong Kong : Literary, Cinematic, Plastic And Spatial Texts Amidst The Uueasy Confluence of History, Culture, And Imperialism. The Degree of Doctor of Philosophy. Washington State University, 2008.

Mary E. T., The Local History Museum in Ontario: An Intellectual History 1851 - 1985. The Degree of Doctor of Philosophy in History. Canada :University of Waterloo, 2006.

Mouly, G. J, The Science of Educational Research. New York : Van Nostrand Reinhold Company. 1973.

Peter F. D., Innovation and Entrepreneurship. Practice and Principles, 1985.

Rappaport, R. A. Pigs for the Ancestors. New Haven : Yale University Press. (Original 1968), 1984.

Rowland S. R., The Ecology of Paradox: Disturbance and Restoration in Land and Soul. Ph.D., Antioch University, 2008.

Safqat H., A History of Marginality : Nature and Culture in the Western Himalayas. The Degree of Doctor of Philosophy. Yale University, 2009.

Spensor, K. **The Psychology of Educational Technology and Instruction Media.**

New York : Routledge, 1988.

Steward, J. and others, **In Leslie White's The Science of Culture : Study of Man and Culture.** New York : The Free Perss, 1994.

Watkins, D. A. **Depth of Processing and the Quality of Learning Outcomes.** *Instructional Science.* 12 ; 49-58, 1983.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY